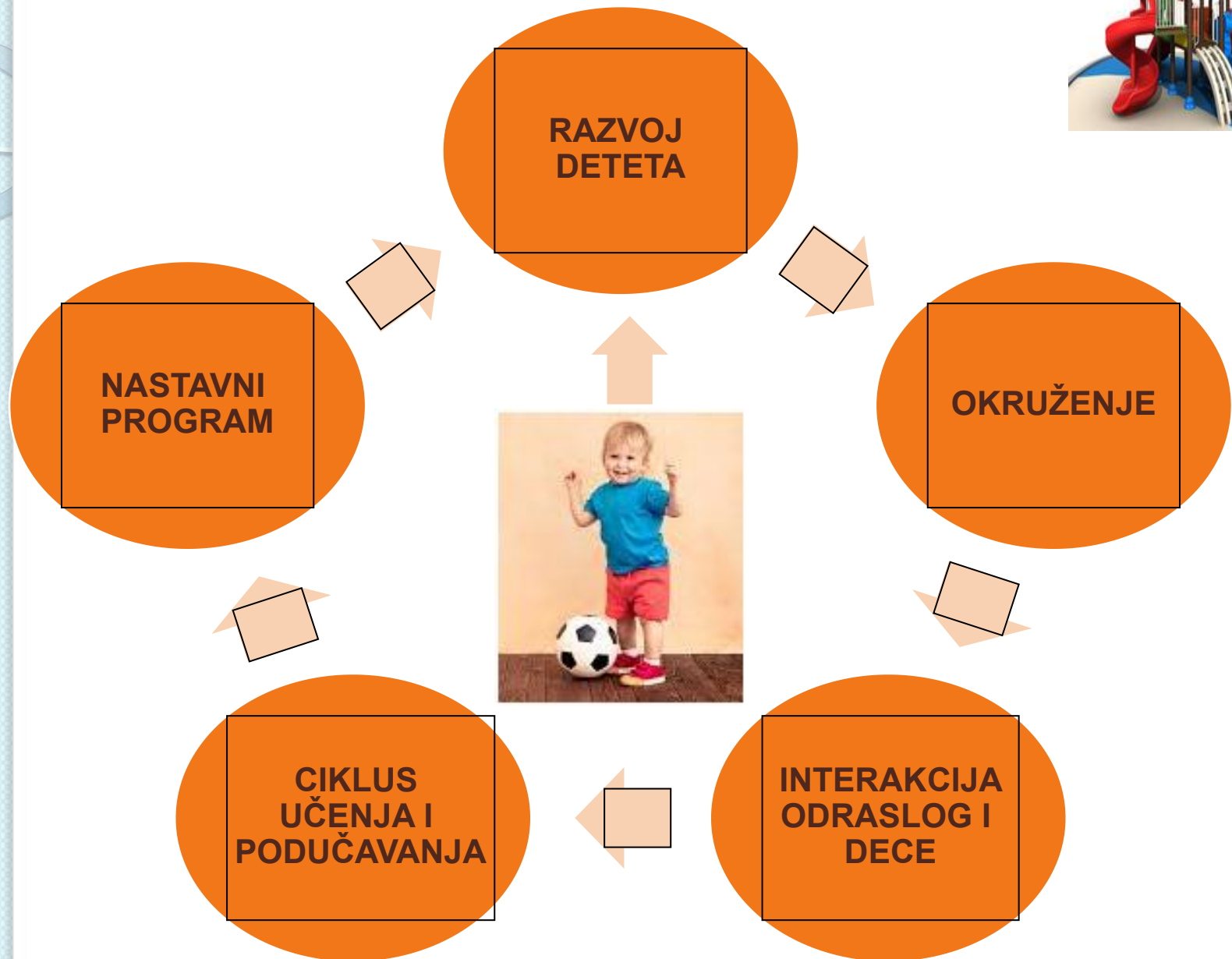

OSNOVE PROGRAMA PREDŠKOLSKOG VASPITANJA I OBRAZOVANJA

Prof. dr Nataša Branković

Sve počinje sa detetom...

PREDŠKOLSKA USTANOVA

Teorijske postavke o detinjstvu i detetu

- Osnove programa se zasnivaju na teorijskim postavkama sociokulturne teorije, sociologije detinjstva i poststrukturalizma, prema kojima se detinjstvo sagledava kao po sebi vredna i vidljiva društvena kategorija.
- Time se u razumevanju deteta akcenat pomera sa pitanja individualnog razvoja na pitanje društveno-kulturne konstrukcije detinjstva i pitanje položaja deteta kao socijalnog aktera u datom kontekstu.
- Dete se sagledava kao bogato potencijalima, kao agens, kompetentni učesnik u sopstvenom učenju i življenju.
- Ističe se značaj proaktivizma i participacije deteta; ističe se saradnja u razvijanju zajednice prakse dece i odraslih, u kojoj se kroz interakcije uzajamno transformišu svi učesnici.

Sagledavanje deteta

- Dete je jedinstveno i celovito biće, ličnost sa svojim jedinstvenim mogućnostima i jednakim pravima da se njegova jedinstvenost prepozna i uvaži.
- Dete reaguje celim svojim bićem, njegov intelektualni, emocionalni, senzo-motorni, socijalni i govorni razvoj je uzajamno uslovljen i međuzavistan. Dete je kompetentno i bogato potencijalima, nije samo biće potreba, već poseduje potencijale i razvijajuće kapacitete koji ga čine kompetentnim učesnikom sopstvenog učenja i razvoja. Kompetentnost deteta nije nešto što dete poseduje po sebi, niti postignuto dosegnuto stanje već se izgrađuje kroz odnose sa odraslima i vršnjacima i zavisi od kvaliteta ovih odnosa – koliko su oni podsticajni i podržavajući. Da bi dete ispoljilo svoje potencijale, ono mora imati podržavajuću sredinu i odnose i mora biti zaštićeno od svakog vida zanemarivanja i zlostavljanja.

Teorijske postavke o detinjstvu i detetu

- Iskustva u ranom detinjstvu imaju odlučujući uticaj na "arhitekturu" mozga i time na vrste i stepen budućih mogućnosti u odraslom dobu.
- Period ranog detinjstva je senzitivni period razvoja u kojem postoje optimalne mogućnosti da se zavisno od iskustva nešto nauči, pri čemu su socijalne interakcije ključne za dečji razvoj jer utiču na način moždanog „umrežavanja”. Dete je rođenjem biološki predodređeno za socijalno povezivanje. Mozak stvara obrasce a učenje se zasniva na uočavanju odnosa i obrazaca.
- Plastičnost je ključna karakteristika mozga te će se, zavisno od spoljašnjih iskustava i zahteva, neke neuronske veze pojačavati dok će druge slabiti i gubiti se, iz čega proističe veliki kapacitet deteta za učenje i istovremeno ranjivost deteta.

Sagledavanje deteta

- Dete je aktivni učesnik zajednice vršnjaka i odraslih, socijalno biće, prirodno usmereno na odnose sa vršnjacima i odraslima; aktivni je učesnik u društvenim odnosima i procesima u porodici, dečjem vrtiću i zajednici kojoj pripada i svojim učešćem doprinosi oblikovanju te zajednice. Ima urođenu motivaciju da uči i saznaje, da razume svet koji ga okružuje i da njime ovladava. Učenje je proces kokonstrukcije (zajedničke konstrukcije) sticanja znanja sa vršnjacima i odraslima u situacijama koje za dete imaju lični smisao i značenje. Dete uči integrisano: njegovo fizičko, emocionalno, socijalno, jezičko, čulno, kognitivno učenje, uzajamno je povezano i odvija se simultano. Ima kreativni potencijal da izrazi sebe i svoje razumevanje sveta na mnogo različitih načina i da na kreativan način povezuje različite dimenzije svog iskustva i prerađuje svoje ideje i doživljaje. Dete koristi različite načine izražavanja koji su jednako vredni, kako bi izrazilo, razumelo i razmenilo osećanja, ideje, misli, vrednosti i uverenja.

Cilj i zadaci predškolskog vaspitanja i obrazovanja dece uzrasta od tri do sedam godina

- **Cilj** predškolskog vaspitanja i obrazovanja je podsticanje fizičkog, intelektualnog, socio-emocionalnog razvoja, komunikacije i stvaralaštva dece, sticanje iskustva i izgrađivanje znanja o sebi, drugim ljudima i svetu, potrebnim za dalje obrazovanje i vaspitanje i uključivanje u društvenu zajednicu.
- Očekivani ishodi programa se ogledaju u kognitivnom, afektivnom i psihomotornom domenu.

Zadaci predškolskog vaspitanja i obrazovanja su:

- Obezbeđivanje bezbedne, sigurne i podsticajne sredine;
- Obezbeđivanje neophodnih uslova za pravilan rast i razvoj dece, uvažavajući njihove razvojne karakteristike i individualne potrebe;
- Obezbeđivanje podrške deci i porodici, uvažavajući njihove specifičnosti; pružanje mogućnosti za uključivanje roditelja u život i rad vrtića, kao i edukaciju sa ciljem unapređivanja roditeljskih kompetencija.

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje dece uzrasta od tri do sedam godina

- Predškolsko vaspitanje i obrazovanje dece uzrasta od tri do sedam godina je funkcionalni deo vaspitno-obrazovnog sistema i sistema društvene brige o deci.
- Osnove programa vaspitanja i obrazovanja predškolske dece temelje se na humanističkom shvatanju prirode deteta i njegovog fizičkog i duhovnog razvoja.
- Suštinska odrednica je da je dete vrednost samo po sebi, da u sebi nosi pozitivne razvojne potencijale.
- Razvojne specifičnosti dece predškolskog uzrasta naglašavaju potrebu autonomnosti u programiranju, ostvarivanju i vrednovanju predškolskog vaspitanja i obrazovanja.
- Predškolsko vaspitanje ima društveni karakter: porodica je osnovna ćelija društva, a staranje o razvoju i učenju mladih generacija je od vitalnog značaja za napredak samog društva.
- Savremeno društveno predškolsko vaspitanje i obrazovanje polazi i od prava roditelja na aktivno učešće u vaspitanju deteta, izboru predškolskih ustanova, programa vaspitno-obrazovnog rada, organizacionih oblika, kao i direktnog uključivanja u proces vaspitno-obrazovnog rada.
- Primena Osnova programa podrazumeva poboljšanje osnovnih uslova za rad u predškolskim ustanovama, utvrđivanje pedagoških standarda, u skladu sa mogućnostima društva i roditelja kao i podizanje nivoa stručne osposobljenosti i motivacije za rad pedagoških radnika.

PROSTORIJE

Mnogo različitih prostorija:

- Biblioteka
- Prostor za pisanje
- Prostor za igračke
- Prostor za vežbanje
- Prostor za učenje
- Kuhinja

Prostorije su prilagođene kreativnom individualnom razvoju deteta.

PROSTORIJA ZA CRTANJE

PROSTORIJA ZA IGRANJE

FUNKCIJE DRUŠTVENOG PREDŠKOLSKOG VASPITANJA I OBRAZOVANJA

- Predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem se obezbeđuje ostvarivanje prava deteta i zadovoljavanje potreba dece, porodice i društva.
- Dečje potrebe i prava su da žive u sredini koja će unapređivati njihovo fizičko i mentalno zdravlje, u kojoj će se osećati prihvaćena i voljena, u kojoj će postojati najbolji uslovi za njihov rast, razvoj i učenje.
- Predškolsko vaspitanje i obrazovanje obezbeđuje aktivno učestvovanje deteta u zajednici dece slične sebi i uslovima koji su prilagođeni detetu, njegovim mogućnostima, interesima i razvojnim potrebama.
- Razvijanjem sposobnosti za samostalno učenje, rad i kreiranje, predškolsko vaspitanje i obrazovanje, kao prvi stepen vaspitno-obrazovnog sistema, ima važnu ulogu u pripremanju deteta za školu i sistematsko obrazovanje.
- Predškolsko vaspitanje i obrazovanje ublažava razlike među decom nastale u različitim socijalnim i kulturno-ekonomskim sredinama.
- *Deci ometenij u razvoju* predškolsko vaspitanje i obrazovanje pruža, odgovarajućim korektivnim postupcima, vaspitanje, brigu i povećanu društvenu pomoć.
- *Darovitoj deci* kroz posebne vaspitne postupke, predškolsko vaspitanje i obrazovanje stvara mogućnosti ispoljavanja i razvijanja stvaralačkih sposobnosti.

EDUKACIJA U VRTIĆU

Dijalektička priroda deteta, kao budućeg čoveka, definiše ga kao aktivno, interaktivno i kreativno biće.

Edukacioni benefiti uključuju...

Obezbeđivanje značajnih smisaonih sadržaja koji omogućuju deci proširivanje fonda znanja i razvijanje motoričkih veština, kooperativnim učenjem sa vršnjacima na zabavan način

Ohrabrivanje dece da istražuju i otkrivanju zajedno ali i pojedinačno

TRIBINA I EDUKATIVNE RADIONICE

**ORGANIZACIJA EDUKATIVNIH
AKTIVNOSTI U VRTIĆU**

To nije igra nasuprot učenju, već igra i učenje

Dete uči putem interakcije sa socijalnom i fizičkom sredinom, tako što neprestano menja i prilagođava svoja prethodna iskustva i saznanja.

PROGRAMSKI MODELI PREDŠKOLSKOG VASPITANJA I OBRAZOVANJA

◦ **MODEL - A** je koncept programa otvorenog sistema vaspitanja i obrazovanja koji sadrži:

- idejne osnove programa,
- ciljeve,
- principe,
- planiranje i evaluaciju vaspitno-obrazovnog rada i
- ulogu vaspitača kao praktičara, kreatora, istraživača sopstvene prakse.

➤ Ovaj model programa definiše koncepciju vaspitanja i obrazovanja ali ne i program učenja i podučavanja.

➤ Na osnovu ovog programa, predškolske ustanove (vaspitači) vrše izbor uslova i podsticaja (sadržaja), koji će obezbediti optimalan psihički i fizički razvoj dece.

• **MODEL - B** se oslanja na pozitivna iskustva vaspitno-obrazovne prakse i sadrži:

- principe,
- ciljeve sistema aktivnosti,
- sistem aktivnosti: okvirne programske sadržaje,
- organizaciju života i vaspitno-obrazovnog rada,
- saradnju sa porodicom i lokalnom zajednicom.

U predškolskoj ustanovi izbor između modela A i B vrši se na osnovu slobodnog stručnog raspravljanja: o razlikama (i sličnostima) između dva modela, vodeći računa o prethodnom praktičnom iskustvu onih koji se opredeljuju; procene prednosti i nedostataka, kao i evidentiranja problema koji proističu iz izbora jednog ili drugog modela.

PROGRAMSKI MODEL "A"

Opšti cilj	Specifični ciljevi
Podsticanje celokupnog detetovog razvoja uz uvažavanje svih njegovih potencijala	<ul style="list-style-type: none">▪ Olakšavanje procesa adaptacije;▪ Podsticanje razvoja saznanja o sebi, o sopstvenim osećanjima i potrebama, samopoštovanja i samopouzdanja;▪ Podrška osamostaljivanju dece u oblačenju, obuvanju, hranjenju, obavljanju lične higijene, omogućavanje samostalnog izbora igara i aktivnosti;▪ Proširivanje dečjeg iskustva u različitim oblastima;▪ Podsticanje socijalnog saznanja, razumevanja i prihvatanja međusobnih razlika;▪ Podsticanje rada u grupi - razvijanje komunikativnih sposobnosti;▪ Razvijanje kreativnog izražavanja kroz likovne, dramske, plesne, muzičke i druge aktivnosti;▪ Osposobljavanje za aktivno učestvovanje u životu.

PROGRAMSKI MODEL "B"

Ciljevi	Aktivnosti	Sadržaji
Fizički razvoj	<ul style="list-style-type: none">▪ telesne▪ perceptivne▪ zdravstveno-higijenske	<ul style="list-style-type: none">▪ iskustva koja se stiču kretanjem, razvojem telesnih funkcija, korišćenjem čula i sl.
Socio-emocionalni i duhovni razvoj	<ul style="list-style-type: none">▪ društvene▪ afektivne▪ ekološke	<ul style="list-style-type: none">▪ socijalno iskustvo, odnos prema sebi i drugima, prema okolini, etički i moralni principi i ponašanja, emocionalna iskustva, ekološka saznanja
Kognitivni razvoj	<ul style="list-style-type: none">▪ saznajne▪ logičke▪ praktične	<ul style="list-style-type: none">▪ sticanje naučnih saznanja i praktična primena saznanog u životu i radu: materijalni i živi svet, logičko-matematička saznanja, upoznavanje prostorno-vremenskih dimenzija i sl.
Razvoj komunikacije i stvaralaštva	<ul style="list-style-type: none">▪ govorne▪ dramske▪ likovne▪ muzičke▪ plesne	<ul style="list-style-type: none">▪ umetnički i estetski sadržaji, komunikacioni sistemi, intuitivna i metaforička iskustva i saznanja i sl.